

vestigated and analysed) and presence of several specialised departments (departments of head injuries, limb injuries, abdominal and pelvic injuries and possibly department of infectious diseases indicated by

the fact that some bodies were covered with lime prior to be buried). Other investigations were fragmentary; making more extensive conclusions will be possible using aggregated data of several years.

DEGINTINIŲ KAPŲ IR RYTŲ LIETUVOS PILKAPIŲ OSTEOLOGINIAI TYRIMAI

Rimantas JANKAUSKAS, Laurynas KURILA

Nuo XX a. 6-ojo dešimtmečio Lietuvoje archeologinių tyrinėjimų kapinynuose metu pradėjus rinkti degintinius kaulus, sukaupta nemaža jų kolekcija, kuri saugoma VU MF Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedroje. Visų tyrinėjimų metu randamų degintinių kaulų osteologinė analizė atliekama tiktai pastaraisiais metais (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 603–609; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 246, 248–251; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 277–278; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 330–334; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 298–300; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 342–352). Nemaža dalis anksčiau sukauptos medžiagos tebėra netyrinėta. Siekiant bent kiek užpildyti šią spragą, nutarta atlikti sukaupėtų kaulų iš Rytų Lietuvos pilkapynų osteologinę analizę. Peržiūrėti degintiniai kaulai iš 20 laidojimo paminklų, tyrinėtų 1952–1998 m. (iš viso 160 kapų ir kai kurie pavieniai kaulai). Analizės rezultatai pateikiami šiame straipsnyje.

Degsnė–Labotiškės I (Molėtų r., A. Tautavičiaus 1970 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1, *kapas 2*. 95 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai

perdegusių) kaulų. Tarp kaulų buvo smulkių apsilūdžiusio žalvario fragmentų. Palaikai per 25 m. amžiaus nenustatytos lyties asmenys.

Eitulionys (Trakų r., A. Bliujaus 1978 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 3(XIV), *kapas 1*. 858 g netolygiai perdegusių (šviesiai pilkos spalvos ir visiškai perdegusių) kaulų. Palaikai 25–35 m. amžiaus vyro.

Gudeliai–Lenkiškės (Vilniaus r., J. Balčiūno 1987 m. tyrinėjimai, A. Strazdo 1988, 1989 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1(80), *kapas 1*. 68 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 18–30(?) m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 1(58), *kapas 1*. 79 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–50 m. nenustatytos lyties asmenys.

Pilkapis 3(65), *kapas 1*. 306 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 3(65), *kapas 2*. 383 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmenys.

Pilkapis 4(80), *kapas 1*. 330 g visiškai per-

degusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 5(63), kapas 1. 314 g netolygiai perdegusių kaulų (dauguma visiškai perdege, keli šviesiai pilkos spalvos). Palaikai per 20 m. amžiaus (?) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 5(63), kapas 2. 73 g netolygiai perdegusių kaulų (dauguma visiškai perdege, keli – šviesiai pilkos spalvos). Palaikai per 20 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Kapitoniškės (Kaišiadorių r., A. Tautavičiaus 1953 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 5, kapas 2. 87 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 30–50 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 5, viršutinė sampilo dalis. 39 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo apsilūdžiusio žalvario gabalėlis. Palaikai per 40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 8, kapas 1. 488 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–50 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 3–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 8, kapas 2. 225 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 8, kapas 3. 140 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 8, kapas 4. 400 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: per 20 m. moters ir 5–7 m. vaiko.

Pilkapis 8, kapas 5. 327 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 5–10(?) m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 8, kapas 6. 3 g visiškai perdegu-

sių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkių apsilūdžiusių žalvario fragmentų. Palaikai kūdikio.

Pilkapis 8, kapas 7. 588 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 11, kapas 1. 141 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkus žalvarinio dirbinio (žiedo?) fragmentas. Palaikai 20–35 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 11, kapas 2. 219 g visiškai perdegusių (dalis – tamsiai pilkos ir šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Tarp kaulų buvo titnago nuoskaldala. Palaikai 20–30 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 11, kapas 3. 26 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 11, kapas 4. 121 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 (?) m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 11, kaulai, rasti nuimant juostą. 37 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo dvi keramikos šukės. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 12, kapas 2. 62 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 13, kapas 1. 114 g visiškai perdegusių kaulų (keli fragmentai tamsiai pilkos spalvos). Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 13, kapas 2. 173 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai 3–5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 13, kapas 3. 48 g visiškai perdegusių kaulų (keli fragmentai tamsiai pilkos spalvos). Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro (?).

Karmazinai (Vilniaus r., G. Vėliaus 1997 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1, kapas 1. 710 g visiškai perdegusių kaulų (nedidelė dalis kaulų šviesiai pil-

kos spalvos). Palaikai 20–25 m. amžiaus moters.

Pilkapis 1, kapas 2. 19 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulki titnago nuoskala, paukščio (?) kaulas. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 1, kapas 3. 42 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulki keramikos šukė. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 1, atsitiktiniai kaulai, rasti išsklaidyti po visą pilkapio paviršių. 198 g visiškai perdegusių kaulų (keli kaulai tamsiai pilkos spalvos). Kaulai vaiko ar paauglio iki 18 m. amžiaus.

Pilkapis 1, laužavietė Š griovio pusėje. 3 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 2, kapas 1. 141 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 3, kapas 1. 282 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 3, ŠV ketvirtis, apie 15 cm gylis. 17 g visiškai perdegusių kaulų. Kaulai greičiausiai žmogaus.

Kretuonys (Švenčionių r., E. Butėnienės 1976–1980 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 6(226), kapas 1. 105 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 6(226), kapas 2. 25 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 6(226), kapas 3. 34 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 6(226), kapas 4. 633 g netolygiai perdegusių kaulų (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių). Tarp kaulų buvo

smulkių geležinio dirbinio fragmentų. Palaikai 25–35 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 6(226), kapas 5. 148 g visiškai perdegusių kaulų (dalis – šviesiai pilkos spalvos). Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 9(202), kapas 1. 944 ir 706 g netolygiai perdegusių kaulų (šviesiai pilkos spalvos ir visiškai perdege, dalis – tik apanglėję). Tarp kaulų buvo paukščio (?) kaulų. Abiejuose paketuose gali būti mažiausiai dviejų asmenų palaikai: 20–30(?) m. ir per 40 m. amžiaus moterų (?).

Pilkapis 9(202), kapas 2. 346 ir 410 g visiškai perdegusių kaulų. Abiejuose paketuose gali būti mažiausiai dviejų asmenų palaikai: 30–40 m. amžiaus vyro ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 9(202), kapas 3. 65 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 10(203), kapas 1. 548 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 11(218), kapas 1. 127 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusios (per 20 m. amžiaus) moters.

Pilkapis 13(52), kapas 2. 1190 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–35 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 13(52), kapas 3. 149 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 10(15?)–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 13(52), kapas 4. 629 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: suaugusios (per 20 m. amžiaus) moters ir 6–8 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 13(52), kapas 5. 973 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų

asmenų: per 40 m. amžiaus vyro ir 30–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 13(52), *kapas 6*. 589 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo keli neaiškaus geležinio dirbinio fragmentai, paukščio (?) kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: per 40 m. amžiaus vyro (?) ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 13(52), *kapas 7*. 237 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo ne žmogaus kaulas. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 13(52), *kapas 8*. 294 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo neaiškaus geležinio dirbinio fragmentas, paukščio (?) kaulų. Palaikai 4–7 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 14(152), *kapas 1*. 214 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 18(269), *kapas 1*. 329 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkus apsilūdžiusio žalvarinio dirbinio fragmentas. Palaikai 20–30 m. amžiaus moters.

Pilkapis 18(269), *kapas 2*. 371 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–30 m. amžiaus moters.

Pilkapis 19(360), *kapas 1*. 155 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 (per 50?) m. amžiaus moters.

Pilkapis 19(360), *kapas 2*. 546 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 19(360), *kapas 3*. 445 g netolygiai perdegusių kaulų (dauguma visiškai perdege, dalis – šviesiai pilkos ar tamsiai pilkos spalvos). Palaikai 25–35 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 19(360), *atsitiktiniai kaulai iš kontrolinės juostos*. 84 g visiškai perdegusių

kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 20(310), *kapas 1*. 599 g netolygiai perdegusių kaulų (dauguma visiškai perdege, dalis – šviesiai pilkos ar tamsiai pilkos spalvos). Palaikai 20–30 m. amžiaus moters.

Pilkapis 20(310), *kaulai, rasti įvairiose sampilo vietose*. 42 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 21(332), *kapas 1*. 6 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 21(332), *kapas 2*. 2 g visiškai perdegusių kaulų. Identifikuoti smulkūs kaukolės skliauto fragmentai. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 28(53), *kapas 1*. 192 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 28(53), *kapas 2*. 181 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m. amžiaus?) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 31(312), *kapas 1*. 54 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 31(312), *kapas 2*. 46 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 33(340), *kapas 1*. 235 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 30–50 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 35(339), *kapas 1*. 334 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 2–5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 35(339), *kapas 2*. 127 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir iki 5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 36(348), *kapas 1*. 758 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo keramikos šukė, ne žmogaus kaukolės skliauto frag-

mentas. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–35 m. amžiaus vyro (?) ir 3–7 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 36(348), *kapas 2*. 32 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai iki 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 38(357), *kapas 1*. 7 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai iki 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 39(366), *kapas 1*. 139 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 39(366), *kapas 2*. 413 g šviesiai pilkos spalvos kaulų (dalis – tamsiai pilkos spalvos). Palaikai 30–50 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 41(390), *kapas 1*. 168 ir 135 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Tarp kaulų buvo apdegusios juostinės apyrankės platėjančiais galais fragmentas, keramikos šukė, paukščio (?) kaulas. Abiejuose paketuose gali būti vienos 20–40 m. amžiaus moters (?) palaikai.

Pilkapis 41(390), *kapas 2*. 119 g visiškai perdegusių ir šviesiai pilkos spalvos kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 44(206), *kapas 1*. 324 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 12–15 m. amžiaus vaiko ar paauglio.

Pilkapis 45(193), *kapas 1*. 910 g visiškai perdegusių kaulų (dalis kaulų šviesiai pilkos spalvos). Palaikai 25–35 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 45(193), *kapas 2*. 580 g netolygiai perdegusių kaulų (keli kaukolės skliauto ir ilgųjų kaulų fragmentai tik apanglėję). Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 5–15 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 46(190), *kapas 1*. 1402 g visiškai

perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: per 40 m. amžiaus vyro ir 20–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 47(160), *kapas 1*. 156 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 3–7 m. amžiaus vaiko ir 2–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 47(160), *kapas 3*. 1135 g netolygiai perdegusių kaulų (dauguma visiškai perdege, dalis – šviesiai pilkos ar tamsiai pilkos spalvos). Palaikai 25–35 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 47(160), *kapas 4*. 92 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo vienas apdegusio žalvarinio juostinio žiedelio (?) fragmentas. Palaikai 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 48(176), *kapas 1*. 145 ir 418 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Abiejuose paketuose gali būti mažiausiai dviejų asmenų palaikai: 20–40(?) m. amžiaus moters (?) ir 5–15 m. amžiaus vaiko ar paauglio.

Pilkapis 50(97), *kapas 1*. 604 g visiškai perdegusių (dalis – tamsiai pilkos ir šviesiai pilkos spalvos) kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulas. Palaikai 30–50 m. amžiaus moters.

Pilkapis 51(97a), *kapas 1*. 334 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulas. Palaikai 30–50 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 52(107), *kapas 1*. 415 ir 242 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo neiškaus kaulinio-geležinio dirbinio fragmentų, paukščio (?) kaulas. Abiejuose paketuose gali būti mažiausiai dviejų asmenų palaikai: 20–30 m. amžiaus moters ir 2–5 m. amžiaus vaiko.

Maisiejūnai (Kaišiadorių r., E. Butėno 1988 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 14(17), *kapas 1*. 139 g visiškai

perdegusių kaulų. Palaikai 10–15 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 14(17), kapas 2? (*kontrolinė juosta*). 535 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Mykoliškės–Tadaravas (Šalčininkų r., A. Kuncevičiaus 1998 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1, degintinis kapas. 149 g nevisiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo žinduolio (?) slankstelio fragmentas. Palaikai per 20(?) m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Neravai–Grigiškės (Vilniaus m., O. Kunčienės 1974–1977 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 7, kapas 1. 429 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai 20–40 m. nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 7, kapas 2. 138 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo žinduolio (?) kaukolės skliauto fragmentas. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 7, kapas 3. 693 g netolygiai perdegusių kaulų (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių). Palaikai 20–40 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 7, kapas 4. 5 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai naujagimio ar kūdikio iki 1 m. amžiaus.

Pilkapis 7, kapas 5. 149 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20(?)–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 7, kapas 6. 221 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 7–9 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 9, kapas 1. 180 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 30–40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 14, kapas 1? 53 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m.

amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 15, kapas 1. 191 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m. amžiaus) vyro.

Pilkapis 15, kapas 2. 113 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 3–6 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 15, kapas 3. 194 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 16, kapas 1. 132 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 16, kapas 2. 778 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: suaugusio (per 20 m. amžiaus) vyro ir suaugusios (per 20 m. amžiaus) moters.

Pilkapis 16, kapas 4. 51 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 16, kapas 5. 17 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 17, kapas 1. 135 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo keramikos šukė. Palaikai 1–5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 17, kapas 2. 30 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkus apsilūdžiusio žalvario fragmentas. Palaikai 1–5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 17, kapas 3. 166 g visiškai perdegusių kaulų (dalis tamsiai pilkos ir šviesiai pilkos spalvos). Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų, smulkių apsilūdžiusio žalvario fragmentų. Palaikai 20–30 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 17, kapas 4. 452 g visiškai perdegusių kaulų (dalis tamsiai pilkos ir šviesiai pilkos spalvos). Tarp kaulų buvo įvijos fragmentas, apsilūdžiusio žalvario fragmentų, fosilija (?). Palaikai 16–20 m. amžiaus paauglio.

Pilkapis 17, kapas 5. 74 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulas. Palaikai suaugusio (per 20(?) m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 17, kapas 7. 86 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo ne žmogaus kaulas, daug stambių anglių. Palaikai suaugusio (per 20(?) m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 17, kapas 8. 27 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkus apsilūdžiusio žalvario fragmentas. Amžius ir lytis nenustatyti.

Pilkapis 18, kapas 1. 1172 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–40 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 18, kapas 2. 807 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–50 m. amžiaus vyro ir 2–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 19, kapas 2. 1322 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–35 m. amžiaus moters.

Pilkapis 19, kapas 3. 87 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 1–3 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 20, kapas 1. 639 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkių apdegusių žalvarinių dirbinių fragmentų, daug anglių. Palaikai 25–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 20, kapas 3. 114 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 20, kapas 4. 216 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus moters (?).

Pilkapis 21, kapas 1. 493 ir 620 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo titnago skeltė. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–35 m. amžiaus vyro ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 24, kapas 1. 448 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 7–14 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 24, kapas 2. 1152 g visiškai perdegusių kaulų (dalis kaukolės skliauto fragmentų šviesiai pilkos spalvos). Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–40 m. amžiaus vyro ir 30–40 m. amžiaus moters.

Pilkapis 24, kapas 3. 108 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai suaugusio (per 20 m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 25, kapas 2. 73 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 3–7 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 25, kapas 3. 911 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo apdegęs geležinis sagties liežuvėlis. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus moters (?) ir 3–7 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 27, kapas 1. 235 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp jų buvo paukščio (?) kaulų. Palaikai per 35 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 28, kapas 1. 9 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai kūdikio.

Pilkapis 28, kapas 2. 418 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–35 m. amžiaus moters.

Pilkapis 28, kapas 3. 741 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai trijų asmenų: per 40 m. amžiaus vyro, 13–17 m. amžiaus paauglio ir iki 5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 30, kapas 2. 293 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–30 m. amžiaus vyro (?).

Pilkapis 30, kapas 3. 46 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–35 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 32, kapas 2. 465 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–50 m. amžiaus moters ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 38, kapas 1. 833 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 38, kapas 2. 1546 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo geležinė apdegusi „B“ formos sagtis, puošta ranteliais. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–40 m. amžiaus vyro ir 10–18 m. amžiaus vaiko ar paauglio.

Pilkapis 40, kapas 1. 802 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 40, kapas 2. 129 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 41, kapas 1. 85 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 6–10 (?) m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 42, kapas 1. 706 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 25–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 43, kapas 1. 174 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkių susilydžiusio žalvario fragmentų. Palaikai mažiausiai trijų asmenų: 5–10 m. amžiaus vaiko ir dviejų per 10 m. amžiaus nenustatytos lyties asmenų.

Pilkapis 43, kapas 2. 133 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo smulkių susilydžiusio žalvario fragmentų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Paduobė–Šaltaliūnė III (Švenčionių r., V. Steponaičio 1988 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 2, kapas 1. 224 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 15–30 m. amžiaus paauglio ar nenustatytos lyties suaugusio asmens.

Pilkapis 2, kapas 2. 77 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 15–30 m. amžiaus paauglio ar moters (?).

Pilkapis 2, kapas 3. 472 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo 2 titnago nuoskalos. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 25–

40 m. amžiaus moters ir 2–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 2, kapas 4. 13 g visiškai perdegusių kaulų. Amžius ir lytis nenustatyti.

Palūšė (Ignalinos r., E. Butėnienės 1981 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1(49), kapas 1. 2186 g netolygiai perdegusių kaulų (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių). Tarp kaulų buvo žalvarinio įvijinio (?) žiedo fragmentas. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–30 m. amžiaus vyro ir 2–5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 2(51), kapas (?). 1092 g netolygiai perdegusių kaulų (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių). Palaikai 25–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 4(36). 207 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai per 40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 4(36). 108 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–30 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Papiškės (Švenčionių r., V. Semėno 1997 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 7, kapas 1. 306 g visiškai perdegusių kaulų (nedidelė dalis kaulų šviesiai pilkos spalvos). Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: suaugusios (per 20 m. amžiaus) moters ir 1,5–2,5 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 7, kapas 2. 683 g visiškai perdegusių kaulų (nedidelė dalis kaulų šviesiai pilkos spalvos). Palaikai 4–8 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 7, kaulai iš pilkapio sampilo suardytų vietų. 915 g visiškai perdegusių kaulų (nedidelė dalis kaulų šviesiai pilkos spalvos). Palaikai gali būti dviejų asmenų: per 40 m. amžiaus vyro (?) ir iki 10 m. amžiaus vaiko (keli vaiko kaulai gali būti pakliuvę iš kapo 2).

Popai–Vingeliai (Trakų r., G. Vėliaus 1998 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1, kapas 1. 969 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Tarp kaulų buvo susilydžiusio žalvario gabalėlis, geldelės kiauto fragmentų. Palaikai 30–40 m. nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 2, kapas 1. 2657 g netolygiai perdegusių (nuo tamsiai pilkos spalvos iki visiškai perdegusių) kaulų. Palaikai gali būti dviejų asmenų: per 40(50?) m. amžiaus vyro ir iki 10 m. amžiaus vaiko (vaiko kaulai gali būti patekę iš kitų kapų?).

Pilkapis 2, kapas 2. 180 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens ir 3–7 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 2, kapas 3. 1182 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 40–50 m. amžiaus vyro.

Pilkapis 3, kapas 1. 270 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 4–8 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 3, kapas 2. 674 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo 2 smulkios titnago nuoskalos. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus moters arba paauglio (?) ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pučkalaukis (Vilniaus r., R. Volkaitės-Kulikauskienės 1952 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 1, kapas 1. 188 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Rėkučiai–Pakretuonė (Švenčionių r., V. Semėno 1992 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 22, kapas 1. 1353 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–30(40?) m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis 22, kapas 2. 979 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: suaugusio (per 20 m. amžiaus) nenustatytos lyties asmens ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Pilkapis 22, kapas 3. 1165 g visiškai perde-

gusių kaulų. Palaikai 40–50 m. amžiaus vyro.

Rėkučiai–Paversmys I (Švenčionių r., V. Semėno 1993 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 5, kapas 1. 1387 g visiškai perdegusių kaulų, dalis jų labai stambūs. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus moters ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Rudesa (Molėtų r., P. Kulikausko, A. Luchtano 1978 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 11(2), kapas 1. 554 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 20–40 m. amžiaus moters ir 5–10 m. amžiaus vaiko.

Rusių Ragas–Žvalgakalnis (Širvintų r., R. Kulikauskienės 1964 m. tyrinėjimai).

Pilkapis A, kapas 1. 80 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 20–40 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis A, kapas 2. 541 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 30–50 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Pilkapis A, kv. 5–6. 233 g visiškai perdegusių kaulų. Tarp kaulų buvo keramikos šukių. Palaikai 30–50 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Skubėtai (Šalčininkų r., O. Kuncienės 1979 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 4, kapas 1. 1061 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 30–50 m. amžiaus nenustatytos lyties asmens.

Stakai (Šalčininkų r., A. Tautavičiaus 1952 m. tyrinėjimai).

Pilkapis 4(3?), kapas 1. 1015 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai trijų asmenų: 25–40 m. amžiaus vyro ir 6–10 m. bei iki 5 m. amžiaus vaikų.

Pilkapis 4(3?), kapas 2. 705 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai mažiausiai dviejų asmenų: 30–50 m. amžiaus moters ir iki 15 m. amžiaus vaiko ar paauglio.

Pilkapis 4(3?), kapas 3. 479 g visiškai perdegusių kaulų. Palaikai 15–20 m. amžiaus jaunuolio.

Kapuose identifiukuoti mažiausiai 200 asmenų palaikai. Daugumoje kapų palaidota po vieną mirusį, rečiau – po du (34 kapai) ar tris (3 kapai). Be abejo, visada nurodomas tiksliai minimalus asmenų skaičius. Identifikuota mažiausiai 130 (70,7%) suaugusių asmenų ir mažiausiai 54 (29,3%) kūdikiai, vaikai ar paaugliai iki 20 m. amžiaus (dalies identifiukuotų asmenų amžiaus nustatyti nepavyko arba jis nustatytas tiksliai labai apytiksliai). Iš visų suaugusiųjų pavyko nustatyti 77 (59,2%) asmenų lytį. Identifikuoti 33 (42,9%) vyrai ir 44 (57,1%) moterys. Ši medžiaga gerokai papildo turimus šio pobūdžio duomenis apie Rytų Lietuvos pilkapius palikusias visuomenes.

Tarp žmonių palaikų rasta ir gyvūnų kaulų. Keliuose kapuose visai neidentifikuota žmogaus kaulų (spėjama, kad tai žirgų kapai). Ši medžiaga tolesnei analizei perduota LVA Osteologijos laboratorijai (žr. p. 391–394). Keli tarp kaulų buvę metaliniai bei kauliniai dirbiniai ar jų fragmentai, keramikos šukės perduotos LNM.

OSTEOLOGICAL INVESTIGATION OF CREMATIONS FOUND IN THE BARROWS OF EASTERN LITHUANIA

This report presents results of the analysis of previously unexamined cremation materials originating from Eastern Lithuanian barrows collected after the World War II. Samples from 20 sites excavated in the period of 1952–1998 (materials of 160 burials and some loose finds) were analysed macroscopically and microscopically under low magnification. The total amount of bone samples (in g), their status revealing cremation conditions, as well as results of sex and age analysis have been presented herein.

At the minimum the total number of individuals was 200. Individuals of both sexes and all age groups were cremated. Among the human bones different zooarchaeological samples were identified (see p. 391–394 of this issue). Several metal, bone and pottery artefacts were identified as well. Results of this analysis have significantly improved our knowledge on the communities that left the barrows of Eastern Lithuania.

VILNIAUS ROTUŠĖS AIKŠTĖ OSTEOARCHEOLOGIJOS DUOMENIMIS

Jurgita KUNDRAITĖ, Linas DAUGNORA, Arūnas PUŠKORIOUS

2005 m., prieš pradėdant Vilniaus Rotušės aikštės renovacijos darbus, LII MTS šioje vietoje vykdė archeologinius tyrinėjimus. Jiems vadovavo A. Puškorius. Aikštės R dalyje, tarp Šv. Kazimiero bažnyčios ir Rotušės R sienos, buvo aptikta 6x10x2,6 m dydžio ūkinė duobė. Ji tipologiniu-stratigrafiniu meto-

du (pagal monetas) datuota XVI a. paskutiniuoju ketvirčiu. Gausią duobės turinio dalį sudarė gyvūnų kaulai (1090 vienetų), susikongcentravę duobės PV pusėje, 0,3–2,1 m gylyje. Jie pagal osteoarcheologinės medžiagos tyrimų metodiką ištirti LVA Osteologijos laboratorijoje.